

IN MEMORIAM

Miroslava Hadžihusejnović Valašek (Osijek, 4. rujna 1935. – Zagreb, 21. listopada 2025)

U pripremi su bile dvije daljnje zbirke tradicijske glazbe, sukladno neiscrpoj energiji koja je obilježila ukupan etnomuzikološki istraživački i primijenjeni rad Miroslave Hadžuhusejnović Valašek, no nešto prije njezina 90. rođendana razvila se infekcija i u nepuna dva mjeseca odnijela je s ovoga svijeta.

Miroslava Hadžihusejnović, rođ. Valašek, u rodnome je Osijeku završila gimnaziju i srednju glazbenu školu. Na Muzičkoj akademiji u Zagrebu 1965. je diplomirala studij povijesti glazbe (mentor Josip Andreis), a 1991. godine magistrirala etnomuzikologiju tezom »Notni zapisi folklorne glazbe iz Slavonije od početka 19. stoljeća do Kuhačeve zbirke« (mentor Jerko Bezić). U njezinu profesionalnom djelovanju trajno su se ulančavali znanstvenoistraživački rad, dokumentiranje i promicanje tradicijske glazbe, posebice glazbe s područja Slavonije, Baranje i Srijema, te pedagoški rad. Najprije je bila zaposlena na Radiju Sarajevo (1959), zatim u osnovnim školama u Osijeku i Zagrebu te, na koncu, na Pedagoškom fakultetu u Osijeku. Kao ratna stradalnica 1992. je godine otišla u mirovinu i preselila se u Zagreb, gdje je ubrzo postala stalna vanjska suradnica Uredništva narodne glazbe Hrvatskoga radija. Ta je suradnja potrajala sve do 2018. godine.

Njezini znanstveni i stručni radovi tematiziraju tradicijsku svjetovnu i crkvenu pučku glazbu istočne Hrvatske u prošlosti i sadašnjosti, šetana kola, starogradske pjesme, dječji folklor, dinamiku suvremene folklorne scene i baštinskih nastojanja, glazbu u kontekstu Domovinskoga rata i poraća te istaknute osobe i aspekte iz povijesti melografiranja i razvoja etnomuzikologije kao znanstvene discipline. Sudjelovala je na oko 150 znanstvenih i stručnih skupova, objavila sedamdesetak članaka u zbornicima i časopisima te deset zbirki notnih zapisa uz kritičke studije analiziranoga gradiva: dječje igre 1982, napjeve i plesove u programima Đakovač-

kih vezova 1994, starogradske pjesme i plesove 2003, crkvene pučke popijevke baranjskih Šokaca 2014, duhovne pjesme u franjevačkim rukopisnim kantualima prve polovice 18. stoljeća u Slavoniji i Srijemu 2019, tradicijsku glazbu Virovitičko-podravske županije 2020, crkvene pučke pjesme u Požeškoj biskupiji 2020, nabožne pripovijedne pjesme i molitve iz Slavonije i Srijema 2022, dvije najstarije zbirke tradicijske glazbe iz Slavonije 2022. te najstariju tiskanu notnu zbirku pjesama iz Slavonije Karla Catinellija 2024. Najčešći su izdavači zbirki svjetovne glazbe bili ogranci Matice hrvatske, a crkvenu glazbu izdavale su biskupije i nadbiskupije Katoličke Crkve. Najnoviji naslov, *Lepeza slavonske tradicijske glazbe*, u izdanju Ogranka Matice hrvatske Osijek (2025), obuhvaća izbor iz autoričnih prethodno objavljenih članaka u časopisima i zbornicima. Izbor reprezentativnoga gradiva realizirala je i putem izdanja nosača zvuka, među kojima se izdvajaju album *Hrvatske crkvene pučke pjesme* (Hrvatski radio i Orfej, tri CD-a, 2003), potaknut posjetom pape Ivana Pavla II. Hrvatskoj, te tri kompaktne ploče s izborom kordunske glazbe (*Kordunski Uskrs*, Orfej i Hrvatski radio, 2002; *Kordunski Božić*, KUD »Lađevčani« iz Lađevca, 2003; *Vječni Kordun pjeva*, Orfej i Hrvatski radio, 2005).

U svojem je ukupnom radu Miroslava Hadžihusejnović Valašek posvećivala izrazitu pozornost terenskom radu i terenskim suradnicima, nositeljima kulture, pristupajući im kao izvoru znanja i iskustva o istraživanoj kulturi, ali i više od toga, shvaćajući ih upravo kao suradnike, oslušujući njihova htijenja i pridonoseći osmišljavanju mjera koje će omogućiti održivost ugroženih elemenata tradicijske kulture. U tom svjetlu treba promatrati i njezino terensko dokumentiranje glazbene prakse u stotinama naselja u Slavoniji, Baranji, Srijemu, Kordunu, Gorskome kotaru, Lici i Banovini, ostvareno u suradnji s Hrvatskim radijem, koje je rezultiralo brojem od oko 1500 emisija iz ciklusa »Iz hrvatske narodne baštine« Hrvatskoga radija te više od 4000 glazbenih brojeva pohranjenih u Fonoteci Hrvatskoga radija u razdoblju od 1994. do 2016. godine. Osim toga, autorica je sinopsisa dvadesetak televizijskih emisija za redakciju Pučke i predajne kulture Hrvatske radiotelevizije, autorica šest koncerata u okviru programa *Pasionske baštine* te niza drugih koncertnih priredbi duhovne i svjetovne tradicijske glazbe. Uočavajući značajke i potencijale sredina u kojima je radila, potaknula je osnutak četiriju kulturno-umjetničkih društava i utemeljenje šest specijaliziranih smotri folkloru na području istočne i središnje Hrvatske. Također, istraživačko-dokumentacijski projekti koje je provela uz potporu Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske rezultirali su, među ostalim, upisom pojedinih elemenata nematerijalne kulturne baštine u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske: šetanih kola s područja Slavonije (kult. dobro br. Z-4232), pjevanja starogradskih pjesama (u Vukovarsko-srijemskoj, Osječko-baranjskoj i Brodsko-posavskoj županiji, Z-5403), crkvenoga pučkog pjevanja iz Baranje (Z-5401) i crkvenoga pučkog pjevanja (na području Požeško-slavonske, Osječko-baranjske, Brodsko-posavske i Vukovarsko-srijemske županije, Z-5405). Znakovit primjer suradnje s terenskim suradnicima odnosi se i

na njezino prikupljanje i isticanje važnosti rukopisnih zbirki tekstova svjetovne i crkvene glazbe koje su sastavljali lokalni entuzijasti iz vlastitih pobuda i za potrebe svojih lokalnih sredina (zbirke iz Batrine, Orubice, Siča, Srednjeg Lipovca, Lipovca, Lužana, Pleternice, Marina Sela, Vetova, Podvrškog, Kaniže, Potočana, okolice Nove Gradiške i dr.). Taj njezin poticaj lokalnim dionicima kulture na sakupljanju gradiva urodio je, primjerice, objavom zbirke Ane Brkić-Maričević *Pisme iz Srednjeg Lipovca: balade za šetana kola i druge pisme s dvjestotinjak tekstova pjevanih kola i pjesama*, ostvarene u sklopu projekta uz potporu Ministarstva kulture i medija.

Miroslava Hadžihusejnović Valašek bila je aktivna članica niza strukovnih i baštinskih udruga (Hrvatsko muzikološko društvo, Matica hrvatska, Hrvatsko društvo folklorista, Hrvatsko etnološko društvo, Zagrebačka Šokadija, Folklorni susreti Korduna, Glazbeni susreti Gorskog kotara) te osnivačica i predsjednica udruge Koraci baštine, usmjerene na poticanje terenskog dokumentiranja tradicijske glazbe i njegovu organizaciju. Dobitnica je Nagrade za životno djelo »Milovan Gavazzi« Hrvatskoga etnološkog društva (2015), Nagrade »Ljubo Stipišić-Delmata« udruge Pasionaska baština za osobit doprinos afirmaciji i njegovanju pasionskih sadržaja svojim cjelokupnim istraživačkim i pedagoškim radom (2019), Nagrade »Franjo Kuhač« Hrvatskog društva skladatelja za ukupan etnomuzikološki rad i iznimne domete u očuvanju i/ili promociji hrvatske tradicijske glazbe (2022) te Nagrade »Dragan Plamenac« za životno djelo Hrvatskog muzikološkog društva (2025).

Svojom istraživačkom znatiželjom, umijećem povezivanja raznorodnih dionika (od lokalnih glazbenika i entuzijasta do državnih institucija) i različitih ciljeva istraživanja (od užeznanstvenih rezultata do njihova učinka u društvenoj sredini) te svojom neumornom energijom, štoviše upravo i aktivizmom na polju glazbene kulture, Miroslava Hadžihusejnović dala je važan prinos hrvatskoj znanosti o glazbi, služeći kao primjer i uzor za ostvarenje značajnih rezultata usprkos samostalnom djelovanju bez kontinuirane institucionalne podrške; treba, naime, zamijetiti da je najveći dio njezinih publikacija i drugih rezultata nastao po odlasku u mirovinu. Na više je načina, drugim riječima, prožela užeznanstveni i primijenjeni rad, uvažavajući pritom specifičnosti domaće akademske te šire kulturne i društvene sredine, a uvijek se vodeći nastojanjem da dokumentira, analizira, podrži, promiče, pa i unaprijedi suvremeni život različitih tradicijskih fenomena na koje je na svojem istraživačkom putu nailazila i koji su je zaintrigirali. Pritom je, kako je sama isticala, ulagala dodatni trud kako bi se pojedini ugroženi elementi tradicijske kulture označili kao vrijedni na nacionalnoj razini.

Za života se pobrinula da gradivo koje je prikupila ostane sačuvano i dostupno javnosti. Institutu za etnologiju i folkloristiku (IEF) 2019. je godine darovala svoje terenske snimke tradicijske glazbe i kazivanja te terenske bilješke, ukupno oko 760 nosača zvuka (kompaktnih ploča) s glazbom iz različitih dijelova Hrvatske. U mnogim je primjerima riječ o jedinstvenim zapisima iz sredina koje nikad

prije, a ni poslije nisu bile etnografski dokumentirane. To je gradivo dostupno u Dokumentaciji IEF-a, a metapodatci se mogu pronaći u Digitalnom repozitoriju IEF-a (DIEF). Posljednjih godina tomu je pridodala još nekoliko stotina nosača zvuka (kompaktnih ploča, audiokaseta i magnetofonskih vrpce) terenskih ili pak rarijnih prethodno objavljenih snimki, što će također po obradi biti dostupno javnosti. Dijelove svoje biblioteke relevantne za određena kulturna područja darovala je, pak, osječkim ustanovama. Uz potonje ostaje i prethodno spomenuto bogato gradivo ostvareno u suradnji s Hrvatskim radijem i pohranjeno u njegovu arhivu, kao i opsežna autoričina produkcija znanstvenih i stručnih publikacija te njezina značajna prisutnost u isključivo digitalnoj pisanoj i audiovizualnoj domeni današnje kulture.

Naila CERIBAŠIĆ
Zagreb